

УДК 378.147.016:004.773.7:81'243

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-1182-1192](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-1182-1192)

Климович Юлія Юріївна викладач кафедри міжкультурної комунікації та іншомовної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, тел.: (096)643-04-30, <https://orcid.org/0000-0002-6991-5263>

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА ЗАСОБАМИ ПЕРЕВЕРНУТОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Стаття присвячена питанням моделювання процесу професійної підготовки майбутніх фахівців-філологів у закладах вищої освіти. На основі аналізу останніх досліджень у цій галузі та робіт провідних науковців, виокремлено ключові аспекти формування професійної компетентності майбутнього філолога з іноземної мови засобами перевернутого навчання, зокрема у контексті глобалізації, розвитку технологій та міжкультурної співпраці. Автором узагальнено та адаптовано перелік базових принципів створення та впровадження педагогічної моделі, а також обґрунтовано авторську модель процесу формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання, що складається з цільового блоку, блоку методологічного забезпечення, змістово-технологічного, організаційно-процесуального та результативно-моніторингового блоків.

Описано кінцевий результат професійної підготовки майбутнього філолога з іноземної мови у закладі вищої освіти, що, у свою чергу, детермінує її мету та завдання. Доведено, що логічний зв'язок між науково-методологічними підходами (системно-структурним, діяльнісним, особистісно-орієнтованим, технологічним, компетентнісним та соціокультурним), загальнонауковими принципами (доступності, індивідуалізації та диференціації, наступності та системності, варіативності, співробітництва, науковості) та нормативною базою процесу професійної підготовки фахівців-філологів формують методологічне підґрунтя представленої моделі.

Автором визначено структуру професійної компетентності майбутнього філолога, що складається з ключових, базових та спеціальних субкомпетентностей, а також охарактеризовано зміст професійної підготовки фахівців-філологів та доведено важливість використання інноваційних педагогічних технологій у професійній освіті. У межах операційно-процесуального блоку досліджено форми, засоби та методи навчання, а також етапи формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання (підготовчий етап, самостійний онлайн-етап, аудиторний етап, етап

вдосконалення). Критерії, рівні, специфіку діагностики сформованості професійної компетентності майбутнього філолога та очікуваний результат його професійної підготовки відображено у результативно-моніторинговому блоці.

Ключові слова: освіта, професійна підготовка, перевернуте навчання, науково-методологічні підходи, педагогічне моделювання.

Klymovych Yuliia Yuriivna Lecturer at the Department of Cross-Cultural Communication and Foreign Language Education, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, tel.: (096)643-04-30, <https://orcid.org/0000-0002-6991-5263>

THE MODEL OF FUTURE PHILOLOGIST'S PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION BY MEANS OF FLIPPED LEARNING

Abstract. The article is devoted to the issue of modeling future philologists' professional training in higher educational institutions. Based on the analysis of recent research in this field and the works of leading scholars, the key aspects of the future philologist's professional competence formation by means of flipped learning are identified, particularly in the context of globalization, technological development, and intercultural cooperation. The author has synthesized and adapted a list of basic principles for creating and implementing a pedagogical model, as well as substantiated a model of the future philologist's professional competence formation by means of flipped learning, consisting of aim-setting, methodological support, content-technological, organizational-procedural, and result-monitoring blocks.

The final result of the future philologist's professional training in higher educational institutions is described, which in turn determines its purpose and objectives. It is argued that the logical connection between scientific-methodological approaches (system-structural, activity-based, personality-oriented, technological, competency-based, and sociocultural), general scientific principles (accessibility, individualization and differentiation, continuity and systematicity, variability, cooperation, scientific nature), and the regulatory framework of the philologists' professional training process form the methodological basis of the presented model.

The author has defined the structure of the future philologist's professional competence, consisting of key, basic, and specific sub-competences, and has characterized the content of the philologists' professional training, grounding the importance of using innovative pedagogical technologies in professional education. Within the operational-procedural block, the forms, means, and methods of teaching, as well as the stages of forming the future philologist's professional competence formation by means of flipped learning (preparatory stage, independent online stage, classroom stage, and improvement stage) are investigated. The criteria, levels, particularities of diagnosing the future philologist's professional competence formation, and the expected results of their professional training are reflected in the result-monitoring block.

Keywords: education, professional training, flipped learning, scientific-methodological approaches, pedagogical modeling.

Постановка проблеми. У сучасному світі, охопленому стрімкими соціальними та економічними змінами, роль філолога набуває нових вимірів і визначається не тільки поглибленою мовною експертизою, а й комплексним розумінням сучасних професійних викликів та завдань. Формування професійної компетентності майбутніх філологів є важливим не лише у контексті сучасних геополітичних та культурних реалій, але й з огляду на бурхливий розвиток новітніх технологій (великих мовних моделей (англ. large language models), віртуальної та доповненої реальності, нейрокомп'ютерних інтерфейсів тощо).

Сучасний філолог з іноземної мови виступає дослідником мовних явищ та літературних творів, медіатором між культурами, ретранслятором мовних особливостей та культурних цінностей, сприяючи розумінню та взаємодії між різними соціокультурними середовищами.

Таким чином, у зв'язку з різноманітністю вимог сучасного суспільства до фахівців у галузі іноземної філології, важливо розробити таку модель формування їх професійної компетентності, яка відповідає реаліям ХХІ століття та потребам ринку праці. Особливу увагу слід звернути на інноваційні педагогічні технології та методи навчання, які спрямовані на активізацію самостійної пізнавальної діяльності студентів та їх здатності планувати власну траєкторію професійного саморозвитку, зокрема з використанням засобів перевернутого навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості формування професійної компетентності в умовах офлайн та онлайн освіти досліджували науковці Н. Ничкало, В. Кремень, Т. Пушкар, О. Рогульська, М. Годфрі (М. Godfrey) та інші. Різні аспекти формування професійної компетентності філолога відображено в працях Т. Комарницької, В. Тернопільської, В. Коваль, А. Шишко, М. Малдера (М. Mulder), Дж. Петтіса (J. Pettis) тощо.

Враховуючи специфіку нашого дослідження, варто звернутися до питання використання інноваційних педагогічних технологій, включно з технологією перевернутого навчання, у освітньому процесі, що є предметом досліджень науковців О. Кіяшко, І. Дичківської, О. Кузьмінської, Дж. Бергмана (J. Bergmann), Дж. Овермеєра (J. Overmyer) Б. Уїлі (B. Wilie) та інших. Проблемі моделювання процесу професійної підготовки майбутніх фахівців присвячено роботи В. Стинської, С. Вітвицької, Н. Брюханової, О. Кобрій, Н. Волкової, О. Тарнопольського, В. Кравченка та багатьох інших вітчизняних та зарубіжних науковців.

У педагогічній літературі існують різні погляди щодо визначення поняття «модель»: *опис та теоретичне обґрунтування структурних компонентів процесу формування професійної компетентності* [7]; *спосіб осягнути суть процесів і явищ, що відбуваються* [1]; *мета, засіб і результат моделювання, що є характеристикою якості об'єкта дослідження* [3]; *системоутворюючий чинник для відбору змісту освіти і форм його реалізації в навчальному процесі* [6] тощо.

Проте науковиця О. Коваленко стверджує, що усі визначення поняття «модель» мають спільну рису – інформують про властивості й характеристики досліджуваного об'єкта, тобто окреслюють її інформаційні ознаки. Відтак, вчена виокремлює основні ознаки моделі: уявна або матеріально реалізована система; відображає об'єкт дослідження; може заміщувати об'єкт дослідження; її вивчення дає нову інформацію про об'єкт [5].

О. Дубасенюк виділяє наступні види моделей: *компетентнісну* (передбачає домінування компетентнісних характеристик в структурі професійної підготовки), *когнітивну* (домінування інтелектуальних процесів), *людино-центровану* (гармонійний розвиток професійних і особистісних якостей фахівця), *комунікативну* (в основі – взаємодія з оточуючим світом: міжособистісна, міжкультурна тощо), *рефлексивну* (здатність до самоконтролю, самоаналізу, уміння навчатися з власного досвіду) [2, С. 175].

У контексті нашого дослідження цілком погоджуємося з думкою О. Чернеги про те, що використання саме *гіпотетичної компетентнісної моделі* для професійної підготовки фахівця є виправданим та доцільним, оскільки дає можливість ґрунтовно поєднати в єдину систему та узгодити всі складники фахової підготовки та логічно зорієнтувати їх у напрямку формування професійної компетентності [9].

Відтак, у процесі концептуальної побудови власної авторської моделі будемо спиратися на дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем професійної підготовки та її моделювання в педагогічному процесі.

Мета статті полягає у обґрунтуванні моделі формування професійної компетентності майбутнього філолога з іноземної мови засобами перевернутого навчання у контексті його професійної підготовки у мовному закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Метод моделювання є інтегративним, дозволяючи поєднати теоретичне і емпіричне в педагогічному дослідженні та поєднати вивчення педагогічного об'єкта експерименту з побудовою наукових абстракцій та логічних конструкцій. Базуючись на дослідженні науковиці Г. Ткачук [8, С. 184], пропонуємо адаптований перелік основоположних принципів створення і впровадження моделі формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання:

- втілення основних векторів розвитку національної системи освіти з огляду на сучасні тенденції та процеси глобалізації, що не суперечать Законам України «Про освіту», «Про вищу освіту», співпадають з положеннями Реформи освіти і науки України та Стратегією цифрової трансформації;
- гнучкість форм, засобів та методів навчання, що є однаково ефективними як у онлайн, так і у офлайн форматі з огляду на непередбачуваність соціально-економічних умов;
- забезпечення універсальності та можливості адаптації методики до потреб інших освітніх компонент у межах професійної підготовки майбутнього філолога засобами перевернутого навчання;

- створення задовільних матеріально-технічних умов (наявність дивайсів та бездротового доступу до мережі інтернет);
- використання системи управління навчанням (СУН, з англ. Learning Management System (LMS)) з метою створення віртуального освітнього середовища, що передбачає наявність програмного забезпечення, сервісів, інструментів тощо.
- готовність науково-педагогічних працівників до впровадження основних положень перевернутого навчання у освітній процес.

Отже, запропонована нами модель складається зі взаємопов'язаних структурних елементів, що забезпечують цілісне бачення процесу формування професійної компетентності майбутнього філолога. У її структурі варто виокремити п'ять основних компонентів: *цільовий блок, блок методологічного забезпечення, змістово-технологічний блок, організаційно-процесуальний блок та результативно-моніторинговий блок.* (Рис. 1)

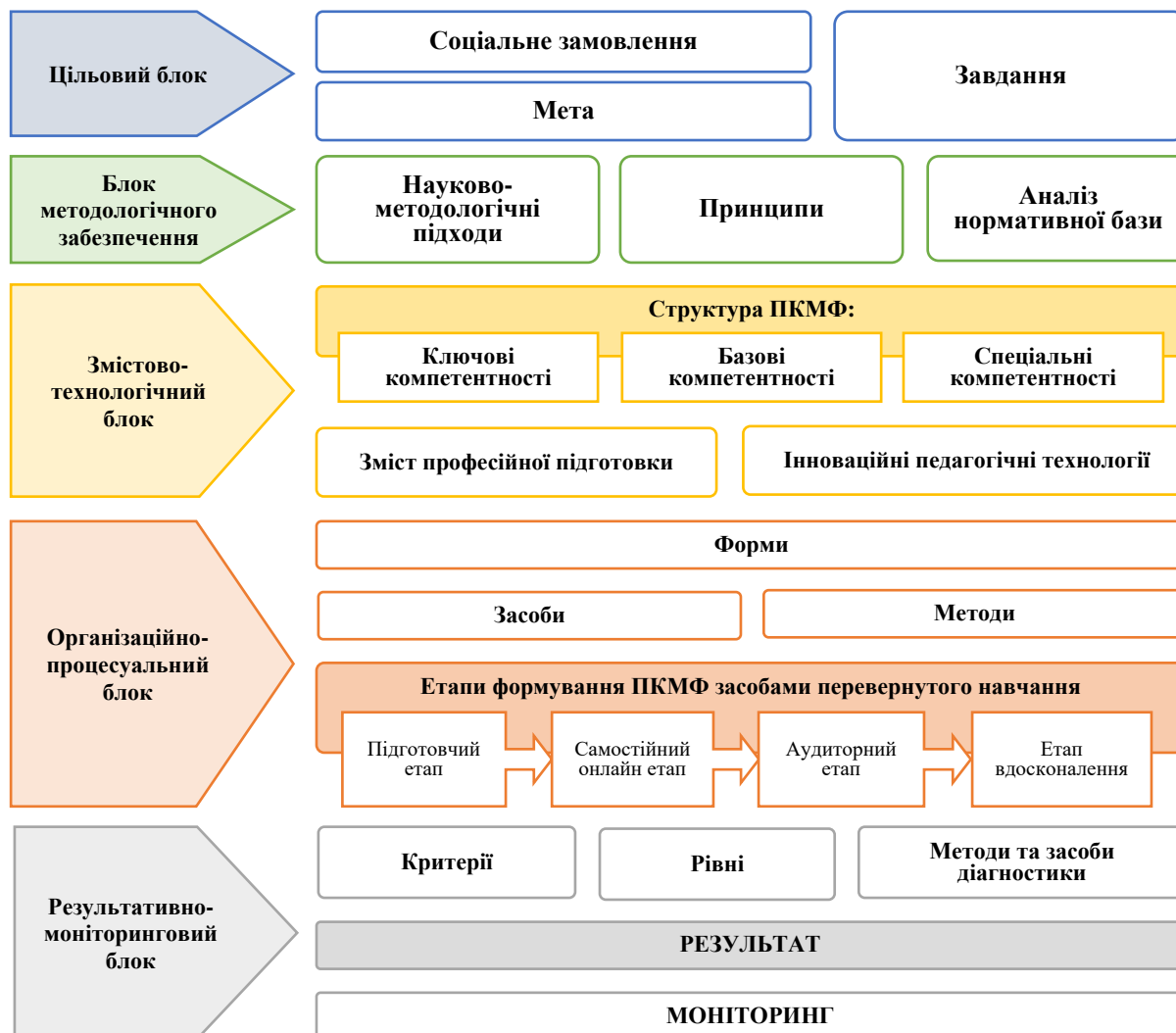

Рис. 1. Модель формування ПКМФ засобами перевернутого навчання (спрощений варіант)

Цільовий блок моделі процесу формування професійної компетентності майбутнього філолога (ПКМФ) висвітлює *соціальне замовлення* на підготовку висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців-філологів, що здатні ефективно провадити власну професійну діяльність та відповідають викликам сучасного громадянського суспільства, що є кінцевим результатом їх професійної підготовки у ЗВО. Відтак, *метою* представленого дослідження є вдосконалення процесу формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання.

Задля досягнення окресленої мети виокремлюємо низку *завдань*:

- ✓ розвиток ціннісного ставлення майбутніх філологів до процесу формування власної професійної компетентності;
- ✓ формування позитивної мотивації до самостійного оволодіння професійно-значущими знаннями, вміннями та навичками;
- ✓ покращення рівня професійної підготовки майбутніх філологів з використанням засобів перевернутого навчання;
- ✓ розвиток здатності здобувачів освіти до професійної рефлексії.

Цільовий блок визначає структуру **блоку методологічного забезпечення**, у основі якого лежать сучасні *науково-методологічні підходи* до професійної підготовки майбутніх філологів (*системно-структурний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, технологічний, компетентнісний та соціокультурний*) і логічно пов'язані з ними *загальнонаукові принципи* (*доступності, індивідуалізації та диференціації, наступності та системності, варіативності, співробітництва, науковості*), а також *аналіз* нормативних документів, освітніх стандартів та навчальних програм, що забезпечують обґрунтування методичного процесу формування ПКМФ.

Системно-структурний підхід є одним з основоположних методологічних підходів у сучасній науці. Здійснення педагогічної взаємодії на засадах системно-структурного підходу сприяє значному підвищенню його ефективності. Учені, зокрема О. Березюк, О. Дубасенюк, О. Білоус, В. Ковальчук, Н. Волкова, Н. Салига, С. Харченко, розглядають педагогічну систему як цілісну єдність, утворену множиною взаємопов'язаних елементів з метою цілеспрямованого педагогічного впливу на особистість. Науковці зазначають, що згідно з цим підходом, кожен складний об'єкт або процес може бути представлений у вигляді системи.

Вибір системно-структурного підходу у межах нашого дослідження обумовлений наявністю цілісної сукупності взаємопов'язаних та структурованих елементів процесу формування професійної компетентності майбутніх філологів. Проте вважаємо, що реалізація одного лише вище зазначеного підходу на практиці не буде розкривати важливого аспекту взаємодії викладача і студента. Звернення до діяльнісного підходу, на наш погляд, є необхідним доповненням.

Діяльнісний підхід трактується як процес професійної підготовки студентів, який визначається моделюванням їхньої педагогічної діяльності на

основі методів, способів та форм організації процесу навчання. У педагогіці дослідженню діяльнісного підходу присвячено праці О. Пометун, Н. Мирончук, О. Бігич, О. Пасічник, І. Бабій, Т. Гура, О. Рома та ін.

Відтак, імплементація діяльнісного підходу у процесі формування ПКМФ передбачає наявність суб'єктів педагогічної діяльності (викладач-студент), натомість предметом діяльності виступає сама професійна підготовка.

Особистісно-орієнтований підхід виступає предметом наукових розвідок багатьох вчених, зокрема О. Пехоти, О. Дубасенюк, В. Галузяка, М. Овчинникової, А. Кави та ін. Орієнтація в процесі професійної підготовки філолога на особистість як на мету, суб'єкт, результат і головний критерій ефективності й продуктивності підготовки є основоположною ідеєю цього підходу. Особистісний підхід вимагає визнання особистості як продукту суспільного розвитку, носія культури, унікальності, інтелектуальної, моральної свободи.

Компетентнісний підхід, особливості якого досліджено у працях К. Рудніцької, Л. Овсієнко, М. Айзенбард, І. Драч, та ін., описує результати навчання як сукупність компетентностей фахівця і визначає цілі та норми освіти. В той же час професійна компетентність – це не лише поєднання знань, вмінь і навичок; у її основу включається ряд супутніх факторів, що характеризують моральні цінності, культурне і духовне життя людини. Це дозволяє випускнику мовного ЗВО застосовувати знання на практиці для вирішення конкретних професійних завдань, що робить застосування цього підходу цілком обґрунтованим.

Технологічний підхід характеризується у науково-методичній літературі, зокрема працях С. Сисоєвої, С. Гончаренка, О. Пометун, П. Лузана, О. Пехоти, Дж. Брунера (J. Bruner), К. Річмонд (K. Richmond), як засіб підвищення ефективності, результативності, інтенсивності та інструментальності освітнього процесу. Базуючись на проведеному контент-аналізі, у контексті нашого дослідження визначаємо педагогічну технологію як «систему методів, прийомів, засобів та способів раціональної організації педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що гармонійно поєднує традиційні підходи та новітні досягнення науки і техніки».

Соціокультурний підхід є найбільш широко дослідженим саме у контексті формування професійної компетентності здобувачів мовних закладів вищої освіти. Він акцентує увагу на взаємодії особистості і суспільства, а характер цієї взаємодії розглядається як один з визначальних напрямів соціальних змін. Базуючись на дослідженнях науковців (В. Калінін, О. Михайлюк, Т. Суханова, Т. Крисенко, О. Кучерук та ін.) нами окреслено основні принципи соціокультурного підходу, зокрема: прагнення пізнавати соціокультурні особливості, повага до культурних та соціальних норм, здатність поширювати соціокультурні знання тощо.

Слід зазначити, що майбутній філолог виступає ретранслятором іншомовної культури у суспільстві, є носієм національних цінностей та культури, а також має розуміння та повагу до культури народу країни, мову якого вивчає.

Принцип доступності передбачає створення таких умов професійної підготовки, які були б доступні для всіх здобувачів незалежно від їхніх індивідуальних особливостей, можливостей та обставин. В контексті перевернутого навчання це означає створення різноманітних ресурсів та матеріалів, доступ до яких можливий для кожного студента.

Принцип індивідуалізації та диференціації має на меті врахування індивідуальних особливостей кожного студента та надання можливості навчання на рівні, що відповідає персональним потребам та можливостям

Принцип наступності та системності описує послідовне побудоване навчання, яке передбачає поетапне розширення знань та навичок студентів, в той час як *принцип варіативності* дозволяє студентам вибирати найбільш ефективний для них шлях здобуття професійно-значущих знань, умінь та навичок, що є ключовою перевагою перевернутого навчання.

Принцип співробітництва базується на активній участі студентів у спільній навчальній діяльності, що гармонійно корелюється з педагогічною технологією перевернутого навчання, адже остання містить елемент інтеракції не тільки в онлайн-середовищі, але й в аудиторії.

Принцип науковості передбачає використання науково обґрунтованих методів та підходів у процесі формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання.

Наступним блоком моделі формування ПКМФ є **змістово-технологічний**, що окреслює *зміст* професійної підготовки, *структуру ПКМФ*, а також *інноваційні педагогічні технології*, що є невід'ємною складовою процесу формування професійної компетентності фахівця-філолога у XXI столітті.

Вдосконалення *змісту вищої професійної освіти* є обов'язковою умовою сталого розвитку громадянського суспільства. Зміст освіти відображено у Стандартах вищої освіти, освітньо-професійних програмах (ОПП), навчальних та робочих планах, силабусах, навчальних та навчально-методичних посібниках тощо. У контексті нашого дослідження, змістом професійної філологічної освіти є система знань, умінь, навичок, способів діяльності, які необхідні філологу для ефективної професійної діяльності, а саме: володіння рідною та іноземною мовою, практична і теоретична мовна підготовка, літературознавча підготовка, міжкультурна (лінгвосоціокультурна) підготовка, академічна добросесність, інформаційно-комунікаційна підготовка та медіаграмотність.

Усі вище зазначені елементи формують професійну компетентність майбутнього філолога, *структура* якої охоплює три блоки субкомпетентностей:

- *ключові субкомпетентності* (комунікативна, саморегулятивна, мисленнєва та управлінська);
- *базові субкомпетентності* (мовна (лінгвістична), лінгвосоціокультурна, дискурсивна та прагматична);
- *спеціальні субкомпетентності* (стратегічна, міжкультурна, інформаційно-комунікаційна та медіакомпетентність).

Використання *інноваційних педагогічних технологій* є ключовим елементом змістово-технологічного блоку, оскільки сприяє вирішенню суперечності між традиційними підходами до професійної підготовки та новими вимогами сучасного громадянського суспільства до особистості фахівця-філолога.

Перейдемо до аналізу **операційно-процесуального блоку**, що вміщує *форми, засоби та методи навчання*, а також *етапи формування ПКМФ* засобами перевернутого навчання.

Серед основних *форм* організації освітнього процесу розрізняємо *аудиторні* (лекції, практичні заняття, тренінги, майстерні, консультації), що, за потреби, можуть відбуватися у онлайн-форматі, та *самотійні* (пошуково-дослідна робота, робота з навчальною платформою, додатками тощо).

До *засобів* навчання відносимо: *технічні* (проектор, комп'ютер/ноутбук, смартфон, навчальна платформа/LMS, інтернет тощо); *дидактичні* (презентація, посібник, роздатковий матеріал, відео- та аудіоматеріали тощо).

Методами навчання є *комунікативні* (дебати, (панельна)дискусія, круглий стіл, сесія «питання-відповідь», мозковий штурм, рольова гра-драматизація тощо) та *комбіновані* (кейс-метод, проектно-дослідницький, веб-квест, відеоогляд тощо).

Окреслені форми, засоби та методи навчання функціонують як цілісне утворення та ефективно доповнюють процес формування ПКМФ на кожному із запропонованих *етапів*:

- *підготовчий етап* (визначення цілі навчання, формування вмінь антиципації та прогнозування очікуваних результатів);
- *самотійний онлайн-етап* (розвиток організаційних вмінь самотійного оволодіння новим мовним матеріалом, формування первинних навичок та вмінь);
- *аудиторний етап* (формування професійно-значущих комунікативних вмінь в різних інтерактивних режимах в аудиторії);
- *етап вдосконалення* (оцінка результатів власних здобутків та планування подальшого професійного зростання).

Фінальний блок моделі, **результативно-моніторинговий**, містить реальний *результат* формування ПКМФ засобами перевернутого навчання та, за умови успішного впровадження моделі, корелює з цільовим блоком. Ще одним важливим елементом фінального блоку є *моніторинг*, що передбачає ґрунтовний аналіз результатів професійної підготовки, формування зворотних зв'язків та рефлексію у напрямку вдосконалення компонентів моделі за результатами її експериментальної перевірки.

Висновки. Отже, моделювання процесу формування ПКМФ засобами перевернутого навчання забезпечує логічність та послідовність розгляду різних його аспектів та структурує процес набуття майбутнім фахівцем первинного професійного досвіду. Перспективою подальших розвідок у даному напрямі вважаємо проведення експериментального дослідження та

моніторингу процесу формування професійної компетентності майбутнього філолога засобами перевернутого навчання у мовному закладі освіти. Не виключаємо, що за результатами моніторингу модель, як багаторівнева комплексна система, може бути змінена або доповнена новими компонентами.

Література:

1. Губарик О. М. Моделювання професійної підготовки фахівців економічної галузі. *Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств* : тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Дніпро, 13-14 трав. 2021 р.). Дніпро: ННІЕ, 2021. С. 103-105. URL: <https://shorturl.at/uHRS0>
2. Дубасенюк О. А. Сучасні моделі професійної підготовки педагогів-андрагогів. *Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи*: зб. наук ст / за ред. В.Г. Кременя, Н.Г. Ничкало. К.: Знання України, 2018. С. 174- 180. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/35702/>
3. Зданевич Л.В. Модель професійної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до роботи з дезадаптованими дошкільниками. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання*: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Рута, 2016. С. 136-154.
4. Климович Ю. Ю. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх філологів у світлі трансформації системи освіти в Україні. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 61, т. 1. С. 162-166. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/37820/>
5. Коваленко О. П. Організаційно-педагогічна модель формування професійної компетентності майбутніх авіафахівців у процесі вивчення природничих дисциплін. *Модернізація професійної підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі*: монографія / кол. авторів; за ред. Т. С. Плачинда. Кропивницький: «Поліум», 2020. С. 9-33. URL: <https://shorturl.at/IPUZ2>
6. Лещенко Г. А. Компетентнісна модель фахівця як системоутворюючий чинник його професійної підготовки. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2018. № 1(173), С. 32-36. URL: <https://cusu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/173/7.pdf>
7. Сікора Я. Б. Модель формування професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики. *Міжнародна науково-практична конференція «Наука в інформаційному просторі»* : зб. наук. праць. Т. 3. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. С. 50-53. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5567/1/Tezu1.pdf>
8. Ткачук Г.В. Теоретичні і методичні засади практично-технічної підготовки майбутніх учителів інформатики в умовах змішаного навчання: дис. ... д-ра педагогічних наук: 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) / НПУ імені М.П. Драгоманова, Київ. 2019. 447 с.
9. Чернега О. Модель формування професійної компетентності бакалавра-викладача практичного навчання в галузі економіки у вищому навчальному закладі. *Молодь і ринок*. 2014. № 11. С. 74-80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_11_17

References:

1. Hubaryk, O. M. (2021). Modeliuvannia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv ekonomichnoi haluzi [Modeling of professional training of specialists in the economic field]. Proceedings: V Vseukrainska naukovo-praktychna Internet-konferentsia «Oblik, audyt, opodatkuvannia ta zvitnist u systemi zabezpechennia ekonomichnoi stiiikosti pidpryiemstv» - The fifth All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference «Accounting, audit, taxation, and reporting in the system of ensuring the economic stability of enterprises». (pp. 103-105). Dnipro: NNIE [in Ukrainian] URL: <https://shorturl.at/uHRS0>

2. Dubaseniuk, O. A. (2018). Suchasni modeli profesiinoi pidhotovky pedahohiv-andrahohiv [Modern models of professional training for pedagogues-andragogues]. V.H. Kremenina, N.H. Nychkalo (Eds.), *Kontseptualni zasady rozvytku osvity doroslykh: svitovyi dosvid, ukraïnski realii i perspektyvy: zb.nauk st. - Conceptual foundations of adult education development: global experience, Ukrainian realities, and prospects: collection of scientific articles*, 174-180 [in Ukrainian]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/35702/>

3. Zdanevych, L.V. (2016). Model profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv DNZ do roboty z dezadaptovanyimi doshkilnykamy [Model of professional training for future kindergarten teachers to work with maladjusted preschoolers]. O. A. Dubaseniuk (Eds.), *Teoriia i praktyka profesiinoi maïsternosti v umovakh tsilezhyttievoho navchannia: monohrafiia - Theory and practice of professional mastery in the conditions of lifelong learning: monograph*, (pp. 136-154). Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].

4. Klymovych, Yu. Yu. (2023) Kryterii, pokaznyky ta rivni sformovanosti profesiinoi kompetentnosti maibutnikh filolohiv u svitli transformatsii systemy osvity v Ukraini [Criteria, Indicators and Levels Of Future Philologists' Professional Competence Formation in view of Ukrainian Educational System's Transformation]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 61(1), 162-166 [in Ukrainian]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/37820/>

5. Kovalenko, O. P. (2020). Orhanizatsiino-pedahohichna model formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh aviafakhivtsiv u protsesi vyvchennia pryrodnychkykh dystsyplin [Organizational-pedagogical model of forming professional competence of future aviation specialists in the process of studying natural sciences]. T. S. Plachynda (Eds.), *Modernizatsiia profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv aviatsiinoi haluzi: monohrafiia - Modernization of professional training for future aviation industry professionals: monograph*, (pp. 9-33). Kropyvnytskyi: «Polium» [in Ukrainian]. URL: <https://shorturl.at/IPUZ2>

6. Leshchenko, H. A. (2018). Kompetentnisna model fakhivtsia yak systemoutvoriuiuchy chynnyk yoho profesiinoi pidhotovky [Competency model of a specialist as a system-forming factor of their professional training]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky - Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences*, 1(173), 32-36 [in Ukrainian]. URL: <https://cusu.edu.ua/images/download-files/naukovi-zapysky/173/7.pdf>

7. Sikora, Ya. B. (2008). Model formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia informatyky [Model of forming professional competence of future computer science teachers]. Proceedings: *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia «Nauka v informatsiinomu prostori» : zb. nauk. prats. - International scientific-practical conference «Science in the Information Space»: collection of scientific papers*, 3, 50-53. Dnipropetrovsk: PDABA [in Ukrainian]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/5567/1/Tezu1.pdf>

8. Tkachuk, H.V. (2019). Teoretychni i metodychni zasady praktychno-tekhnichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv informatyky v umovakh zmishanoho navchannia [Theoretical and methodical principles of practical and technical training of future teachers of computer science in conditions of blended learning]. *Candidate's thesis*. Kyiv: National Pedagogical Dragomanov University [in Ukrainian].

9. Chernieha, O. (2014). Model formuvannia profesiinoi kompetentnosti bakalavra-vykladacha praktychnoho navchannia v haluzi ekonomiky u vyshchomu navchalnomu zakladi [Model of forming professional competence of bachelor-teachers of practical training in the field of economics at a higher education institution]. *Molod i rynek - Youth and the Market*, 11, 74-80 [in Ukrainian]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_11_17